

Nr 123.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1953/54 till Stockholms högskola; given Stockholms slott den 27 februari 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Ivar Persson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Förslagsanslaget till Bidrag till Stockholms högskola föreslås höjt med 2 189 000 kronor. Höjningen avser främst utgiftsposterna för avlöningar (695 000 kronor), engångskostnader för materielanskaffning (150 000 kronor) och engångskostnader för byggnadsarbeten (1 135 000 kronor). I fråga om personalorganisationen föreslås bland annat, att ytterligare tre ordinarie och en personlig professur samt tre docentbefattningar inrättas.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 27 februari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under bilagan åttonde huvudtiteln, punkten 97, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1953/54 beräkna till Bidrag till Stockholms högskola ett förslagsanslag av 6 300 000 kronor.

Jag torde nu ånyo få anmäla detta ärende.

1. Bidrag till Stockholms högskola.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 572 500	1 572 500
1950/51	2 028 600	1 903 369
1951/52	2 607 300	2 733 302
1952/53 (statsliggaren s. 516)	3 936 000	
1953/54 (förslag)	6 125 000	

Enligt det av 1948 års riksdag godkända avtalet mellan staten, Stockholms stad och högskolan rörande högskolans finansiering, vilket trätt i kraft den 1 juli 1949, skall av högskolans styrelse upprättat förslag till stat för högskolan ingivas dels till Kungl. Maj:t och dels till stadsfullmäktige, som över förslaget avgiver yttrande till Kungl. Maj:t. Stat för högskolan fastställs av Kungl. Maj:t. Till bestridande av den utgiftssumma, som enligt den fastställda staten icke täckes av högskolans egna medel — (*anslagssumman*) — skall staten och staden bidra enligt vissa i avtalet angivna grunder. Enligt den för högskolan för innevarande budgetår fastställda huvudstaten uppgår Stockholms stads bidrag till det för staden avtalsenliga maximibeloppet 1 200 000 kronor, och statens bidrag, som redan nämnts, till 3 936 000 kronor.

I skrivelse den 26 maj 1952 har styrelsen för Stockholms högskola — på grundval av förslag i ämnet från högskolans lärarråd — framlagt förslag till stat för högskolan för budgetåret 1953/54, utmynnande i förslag om statsbidrag med 8 572 600 kronor och bidrag från Stockholms stad med 1 200 000 kronor. Förslaget innebär alltså en höjning av statens bidrag med 4 636 600 kronor.

Stockholms stadsfullmäktige har enligt beslut den 15 oktober 1952 tillstyrkt det av styrelsen framlagda statförslaget.

Vidare har styrelsen för högskolan i ärendet framlagt följande särskilda förslag, nämligen den 26 maj 1952 om anvisande av ett särskilt från högskolans stat fristående anslag till en central statistisk institution i Stockholm, den 14 juni 1952 om uppförande över stat vid högskolan av en personlig professur i nationalekonomi för förutvarande statsrådet, f. d. professorn vid högskolan Gunnar Myrdal, den 30 september 1952 om inrättande av en professur i statistik vid högskolan i stället för den nuvarande personliga professuren i ämnet, den 30 september 1952 om beräkningen för nästa budgetår av anslagsposten till hyror och den 14 november 1952 om tilläggsanslag för budgetåret 1953/54 för inredning och utrustning av humanistiska biblioteket.

Vid behandlingen av Kungl. Maj:ts propositionen nr 137 till 1952 års riksdag framställda förslag till huvudstat för och statsbidrag till Stockholms högskola för budgetåret 1952/53 jämte i ämnet väckta motioner fann riksdagens statsutskott i avgivet utlåtande (nr 157) önskvärt, att en långsiktig plan uppgjordes för upprustning av högskolan. Utskottet uttalade i detta sammanhang följande.

Härvid bör behovens angelägenhetsgrad klarläggas såväl i vad avser lärarkrafter som lokaler och materiel samt den ordningsföljd angivas i vilken utbyggnaden lämpligen bör bedrivas under hänsynstagande till att åtgärderna få den fördelning på olika budgetår att de ekonomiska förutsättningarna för deras genomförande te sig möjliga. Utskottet vill för sin del förorda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om att en dylik utbyggnadsplan uppgöres, som sedan kan läggas som grund för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning av Stockholms högskolas anslagsäskanden.

Riksdagen beslöt i enlighet härmed (skrivelsen nr 304). Med anledning av vad sålunda förekommit uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1952 åt kanslersämbetet för rikets universitet att på sätt statsutskottet angivit uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med en plan för upprustning av högskolan.

På given anledning har härefter styrelsen för högskolan — med godkännande för egen del — till kanslersämbetet för rikets universitet överlämnat en av högskolans rektorsnämnd verkställd, den 18 september 1952 dagtecknad utredning i ämnet, åtföljd av kostnadsberäkningar.

Universitetskanslern har — med överlämnande av samtliga förenämnda

av högskolemyndigheterna i ärendet gjorda framställningar och väckta förslag — den 4 december 1952 avgivit utlåtande över högskolans anslagsbehov för nästa budgetår och därvid anfört bland annat följande.

Vid den granskning, jag ägnat rektorsnämndens förenämnda utredning, har jag kommit till den uppfattningen att den däri framlagda upprustningsplanen, som omfattar budgetåren 1953/58, måste i åtskilliga avseenden göras till föremål för en översyn och ytterligare bearbetning. Jag har emellertid ansett mig kunna i huvudsak lägga utredningen till grund för bedömningen av anslagsbehovet för nästa budgetår. Till planen i övrigt är jag icke beredd att taga ställning förän resultatet av nämnda överarbetning föreligger. Anmärkas må, att en jämförelse mellan högskolans petitaframställning, avseende nästa budgetår, och utredningens förslag utvisar, att väsentliga modifikationer i utredningen vidtagits beträffande de närmast aktuella kraven.

Departementschefen. Jag delar kanslerns uppfattning att den i rektorsnämndens utredning framlagda upprustningsplanen i åtskilliga avseenden måste göras till föremål för en ytterligare översyn och bearbetning, om den skall kunna tjäna det av riksdagen angivna syftet. Enligt vad som upplysts torde planen icke heller från högskolans sida ha varit avsedd att utgöra ett slutgiltigt förslag. Utredningen synes dock i huvudsak kunna läggas till grund för bedömningen av högskolans anslagsbehov för nästa budgetår. Med beaktande såväl härav som av övriga i ärendet framställda förslag övergår jag sålunda nu till en granskning av nyssnämnda anslagsbehov. I stort sett ingår jag därvid närmare endast på de anslagsfrågor, vartill kanslern intagit en positiv ställning, och redogör mera utförligt allenast för sådana framställningar, som jag ansett mig kunna helt eller delvis biträda eller eljest funnit anledning uppehålla mig vid. I övrigt torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Huvudstatens utgiftssida.

1. Ävlöningar.

Denna utgiftspost är nu uppförd med förslagsvis 3 340 000 kronor och disponeras på sätt framgår av s. 517 f. i statsliggaren.

Högskolans styrelse föreslår i sitt statförslag, att denna utgiftspost för nästa budgetår höjes med i runt tal 1 573 000 kronor. Ett genomförande av *högskolans rektorsnämnds* förslag till upprustningsplan för högskolan beräknas för nästa budgetår medföra en icke-automatisk ökning av utgiftsposten med cirka 484 000 kronor. Ett bifall till vad *kanslern* föreslagit skulle påkalla en höjning av posten med 867 000 kronor, varav omkring 437 000 kronor avser ökning av automatisk natur.

Följande förändringar beträffande högskolans personalorganisation har tillstyrkts av kanslern:

1. Professur i statistik i stället för en personlig professur i ämnet.
2. Ytterligare en professur inom ämnesrådet psykologi och pedagogik.
3. Professur i sociologi; eventuellt indrages därvid befattningen som biträdande lärare i sociologi.
4. Ytterligare en professor i nordiska språk i stället för biträdande läraren i ämnet.
5. Ytterligare en forskardocentbefattning och sex docentbefattningar.
6. Ytterligare en biträdande lärare i matematik.
7. Biträdande lärare i försäkringsmatematik och matematisk statistik.
8. Ytterligare en biträdande lärare i kemi.
9. Biträdande lärare och förste assistent i stället för andre assistent respektive förste amanuens i ärftlighetslära.
10. Ytterligare en biträdande lärare i nationalekonomi.
11. Förste assistent i stället för andre assistent i fysiologisk botanik.
12. Förste assistent i morfologisk botanik.
13. Förste assistent i stället för tredje amanuens i experimentell zoologi och cellforskning.
14. Ytterligare en förste amanuens i mekanik och matematisk fysik.
15. Ytterligare en förste amanuens vid kemiska övningslaboratoriet.
16. Förste assistent i stället för andre amanuens i konsthistoria; kanslibiträde i Ce 11 för ämnet konsthistoria.
17. Andre assistent i stället för andre amanuens i sociologi, om befattningen som biträdande lärare ej bibehålles.
18. Andre amanuens i klassisk fornkunskap och antikens historia.
19. Höjning av humanistiska avdelningens kursanslag från 39 700 till 56 000 kronor.
20. Höjning av rektors honorarium från 3 000 till 4 000 kronor.
21. Honorarium åt prorektor (kostnad 1 000 kronor).
22. Biblioteksamanuens i reglerad befordringsgång vid humanistiska biblioteket.
23. Tillfällig förstärkning med 25 000 kronor av anslagsmedlen till extra personal vid humanistiska biblioteket (nu 10 000 kronor).
24. Höjning av arvudet till en expeditionsvakt vid humanistiska biblioteket från 2 700 till 3 000 kronor.
25. Amanuens i reglerad befordringsgång vid kansliet.
26. Ytterligare ett kanslibiträde i Ce 11 vid kansliet, avsett i första hand för matematisk-naturvetenskapliga avdelningen.
27. Laboratoriebiträde i Ce 11 vid Wenner-Grens institut.
28. Skrivbiträde i Cf 4—Ce 8 för ämnet statskunskap.

I fråga om de av kanslern förordade ändringarna i personalorganisationen inhämtas av handlingarna bland annat följande.

1. Professur i statistik i stället för en personlig professur i ämnet. Å högskolans personalförteckning är nu uppförd en personlig professur i statistik för S. G. W. Wahlund. *Styrelsen* har hemställt, att i stället för denna personliga professur måtte från och med nästa budgetår inrättas en professur i statistik vid högskolan. Till stöd härför har anförts i huvudsak följande.

Styrelsen har den 30 september 1952 beviljat Wahlund avsked från nämnda professur från och med den 1 oktober 1952, under förutsättning

att han från och med sagda dag erhåller pension av Stockholms stad. Enligt gällande bestämmelser om examensrätt för högskolan upphör i och med Wahlunds avgång från professuren högskolans rätt att anställa examina i statistik. Styrelsen har därför i enlighet med åtagandet av Wahlund förordnat honom att utan kostnad för högskolan under återstoden av innevarande budgetår fullgöra den undervisnings- och examinationsskyldighet, som hittills åvilat honom i egenskap av professor. Styrelsen har vidare ingivit särskilda framställningar dels om bibehållande av examensrätten i statistik under förut angivna tid, dels ock om medgivande att använda vissa anslagsmedel till bestridande av kostnaderna för eventuell vikarie för Wahlund. Därest ifrågakvarande framställningar bifalles, är därmed dock endast sörjt för undervisningen och examinationen i statistik intill utgången av budgetåret 1952/53. Med hänsyn till den centrala ställning, som ämnet statistik intager inom akademisk forskning och undervisning synes det styrelsen ligga i öppen dag, att Stockholms högskola icke kan avvara den professur i statistik, som enligt avtal med Stockholms stad funnits vid högskolan sedan år 1936.

Kanslern biträder styrelsens hemställan och anför därvid i huvudsak följande.

Styrelsens förutberörda förordnande för Wahlund att under återstoden av innevarande budgetår fullgöra den undervisnings- och examinationsskyldighet, som hittills åvilat honom i egenskap av professor, har jag stadfäst genom beslut den 22 oktober 1952.

Det synes mig uppenbart, att en professur i statistik alltjämt måste finnas vid högskolan. Enligt skrivelse till stadskollegiet i Stockholms stad har tjänstenämnden den 26 november 1952 tillerkänt Wahlund i hans egenskap av f. d. direktör för stadens statistiska kontor en viss årlig pension. Då alltså pensionsfrågan numera lösts på sätt i styrelsens ovannämnda framställning förutsatts och Wahlund alltså avgått från sin professur bör från och med nästa budgetår å högskolans personalförteckning uppföras en ordinarie professorsbefattning i statistik, samtidigt som den personliga professuren för Wahlund uteslutes ur förteckningen.

2. Ytterligare en professur inom ämnesområdet psykologi och pedagogik. Å högskolans stat finnes för närvarande uppförd en professur i psykologi och pedagogik (Olof Eneroths professur). Denna professur är från och med innevarande budgetår besatt med ordinarie innehavare. Från *högskolans* sida har nu ånyo framförts förslag om en klyvning av professuren i två professurer, nämligen en i psykologi samt en i pedagogik och pedagogisk psykologi. Vid sådant förhållande borde innehavaren av Olof Eneroths professur medgivas välja, vilket av de två ämnesområdena han önskade företräda. Till den Enerothska professuren borde knytas undervisnings- och examinationsskyldighet i det ämne innehavaren av professuren anmält sig önska företräda och den nya professuren ledigförklaras i det återstående ämnet. Såsom motivering för förslaget ifråga har anförts bland annat följande.

Under höstterminen 1951 deltog i de för 1 betyg anordnade proseminarieövningarna i ämnet omkring 250 elever (höstterminen 1950 över 200).

Till den under vårterminen 1952 anordnade, för 2 betyg obligatoriska kursen anmälde sig — trots den numera allmänna kännedomen om svårigheterna att vinna tillträde till denna kurs — omkring 100 deltagare (vårterminen 1951 cirka 95), av vilka det varit möjligt att mottaga 64. Under ett år, från och med mars 1951 till och med februari 1952, har 382 tentamina avlagts, varav 165 för obligatoriska kursen, 143 för 1 betyg och 74 för 2 betyg. Härtill kommer ett avsevärt antal underkända tentamina för 1 och 2 betyg, uppskattningsvis ett 40-tal, och ett likaledes avsevärt antal resttentamina. Dessa förhållanden, som bland annat medför en beklaglig brist på kontakt mellan lärare och studenter, bör uppenbarligen icke få fortsätta. Någon minskning av antalet studerande kan knappast väntas på grund av det aktuella behovet av psykologiskt skolad arbetskraft på skilda områden inom det moderna samhället, såsom skolpsykologer, industripsykologer etc. Å andra sidan medför nämnda behov att undervisningen och forskningen måste differentieras och utvecklas. Oavsett vilken ställning en blivande lärarhögskola i Stockholm kommer att få, blir en samverkan mellan lärarhögskolan och Stockholms högskolas psykologisk-pedagogiska institution med all säkerhet nödvändig, vilket medför ytterligare krav på nämnda institution. Skall denna samverkan bli fruktbärande, måste högskolans psykologisk-pedagogiska institution ha en lärarstab och en utrustning i övrigt som är tillfredsställande. Den väldiga expansion, som ämnesområdet under senare tid genomgått och som medfört att delområdena fått en starkt disparat karaktär, gör det dessutom för en enskild forskare svårt att på ett tillfredsställande sätt behärska hela området.

Kanslern finner högskolans förslag starkt motiverat och tillstyrker därför bifall till detsamma.

3 och 17. Professur i sociologi m. m. *Kanslern* upprepar även härvidlag i likhet med *högskolemyndigheterna* ett i petita för innevarande budgetår framställt förslag om en professur i sociologi. Innehavaren av professuren skulle enligt förslaget åläggas att meddela viss av Kungl. Maj:ts fastställd undervisning och förrätta examination jämväl vid socialinstitutet i Stockholm, där sociologien från och med läsåret 1950/51 givits ställning som självständigt examensämne. Som bidrag till professuren skulle socialinstitutet — varom överenskommelse träffats mellan högskolan och institutet — av sitt nuvarande statsanslag avstå ett belopp av 3 000 kronor, svarande mot kostnaderna för undervisning och examination genom timlärare i ämnet sociologi. Professorns undervisningsskyldighet skulle vid högskolan utgöra 3 timmar i veckan (i stället för eljest föreskrivna 4) samt vid socialinstitutet 48 timmar per läsår. Det skulle emellertid stå professorn fritt att, i den utsträckning så befundes lämpligt, fullgöra sin undervisningsskyldighet genom för högskolans och socialinstitutets studerande gemensamma föreläsningar, under förutsättning av att den sammanlagda undervisningen icke komme att understiga vad som i allmänhet vore föreskrivet för professor vid Stockholms högskola. Vid min anmälan av detta spörsmål i propositionen 1952:137 (s. 68) förklarade jag mig icke beredd att förorda inrättandet av en professur i sociologi vid högskolan redan från

och med budgetåret 1952/53. Jag framhöll dock, att frågan härom inom en snar framtid borde upptagas till förnyad prövning. Vid 1952 års riksdag i ämnet väckta motioner (I: 417, II: 566 och II: 570), vars yrkanden i huvudsak överensstämde med det från högskolans och kanslerns sida framställda äskandet, lämnades av riksdagen utan bifall. Statsutskottet, som anslöt sig till mitt förslag, uttalade likväl — under hänvisning härtill — i avgivet utlåtande (nr 157), att utskottet insågo betydelsen av att förevarande spörsmål utan lång tidsutdräkt bragtes till en lösning. Av den motivering, som nu förebragts för en förstärkt representation vid högskolan för ämnet sociologi, torde här få återgivas följande.

Ämnet, som från och med läsåret 1949 införts bland högskolans discipliner, fick redan från början åtnöjas med alltför få lärarkrafter. Till och med utgången av höstterminen 1951 utgjordes sålunda lärarstaben av professorn E. Tegen, som examinerade i filosofie licentiatexamen och behandlade sociologiska problem på sitt seminarium, samt av en biträdande lärare och en andre amanuens. Sedan Tegen avgått med pension den 1 januari 1952, överflyttades undervisningen och examinationen även i filosofie licentiatexamen på den biträdande läraren. På grund av det avsevärda antal, som vid högskolan bedriver studier i sociologi, föreligger för närvarande betydande svårigheter för uppehållet av undervisningen och examinationen i ämnet.

Enligt *högskolans* förslag skulle, om en professur i sociologi inrättas, samtidigt den nuvarande biträdande lärarbefattningen i ämnet indragas. *Kanslern* förordar i första hand, att sistnämnda befattning bibehålles med hänsyn till det stora antalet studerande i ämnet. Om detta förslag icke vunno bifall, föreslår kanslern, att i stället för en andre amanuensbefattning inrättas en befattning som andre assistent i sociologi.

5. Ytterligare en forskardocentbefattning och sex docentbefattningar. Högskolans docentorganisation utgöres nu av en forskardocentur och 23 docenturer. Av de 23 docenturerna tillhör nio matematisk-naturvetenskapliga avdelningen, fyra stats- och rättsvetenskapliga avdelningen och tio humanistiska avdelningen.

Från *högskolans* sida framföres nu återigen såsom ett av de mest angelägna kraven önskemål om en förstärkning av högskolans docentorganisation. Till stöd härför åberopas framförallt, att högskolan i fråga om tillgång till docentbefattningar i jämförelse med universiteten i Uppsala och Lund befunde sig i en ogynnsam situation samt att läget på denna punkt för högskolans del för närvarande syntes ohållbart. Sålunda föreslås i *styrelsens* anslagsäskanden för nästa budgetår inrättandet av ytterligare tre forskardocenturer och 14 docenturer. Av de 14 docenturerna avses fyra för matematisk-naturvetenskapliga avdelningen, tre för stats- och rättsvetenskapliga avdelningen och sju för humanistiska avdelningen. *Rektorsnämnden*, som i sin utredning räknat med en successiv förstärkning av docentorganisationen under en femårsperiod, har för nästa budgetår föreslagit

en ny forskardocentur och 7 nya docenturer. Av de 7 docenturerna beräknas två för matematisk-naturvetenskapliga avdelningen, två för stats- och rättsvetenskapliga avdelningen och tre för humanistiska avdelningen.

Kanslern accepterar rektorsnämndens förslag med allenast den ändringen, att ökningen av antalet docentbefattningar även för humanistiska avdelningens vidkommande begränsas till två, och tillstyrker således, att högskolans docentorganisation för nästa budgetår förstärkes med en forskardocentur och sex docenturer.

7. **Biträdande lärare i försäkringsmatematik och matematisk statistik.** Detta ämne disponerar för närvarande — förutom över en professur och en docentbefattning — allenast över en förste amanuens tjänst. Till stöd för den nu begärda personalförstärkningen har från *högskolans* sida framhållits bland annat följande.

Vid institutet för försäkringsmatematik och matematisk statistik anordnas årligen en propedeutisk kurs i ämnet, vilken är obligatorisk för filosofie kandidatexamen. Kursen omfattar fordringarna för betyget AB och är av sådan omfattning, att den icke medhinnes av förste amanuensens, å vilken även ligger andra arbetsuppgifter. Härtill kommer, att kursens natur fordrar en mera kvalificerad lärarkraft. Innehavaren av docentbefattningen, som hittills biträtt med en del av undervisningen vid kursen, måste tagas i anspråk för anordnandet av undervisningen för de studerande, som ämnar avlägga högsta betyg i ämnet. Skillnaden mellan fordringarna för betygen AB och A är betydande och undervisningen för det senare betyget krävande, emedan detta betyg medför s. k. aktuariekompetens. Det har därför visat sig nödvändigt med en särskild kursundervisning med räkneövningar för dessa studerande. Den föreslagna biträdande läraren skulle svara för den propedeutiska kursen för betyget AB, docentens undervisningsskyldighet skulle fullgöras genom handledning av de för betyget A studerande och förste amanuensens biträda ifrågavarande två lärare vid räkneövningarna samt professorn vid hans vetenskapliga undervisning ävensom handha skötseln av biblioteket och andra vid institutet förekommande arbeten. Den begärda biträdande lärarbefattningen vore erforderlig, helt oberoende av frågan om upprättandet av en central statistisk institution i huvudstaden.

Kanslern biträder högskolemyndigheternas förslag och anför därvid följande.

Då jag blivit övertygad om behovet av ifrågavarande tjänst, tillstyrker jag, att densamma nu måtte komma till stånd, samtidigt som jag understryker tjänstens nödvändighet på grund av den ifrågavarande kursundervisningens kvalificerade natur.

8. **Ytterligare en biträdande lärare i kemi.** Vid högskolan finnes för närvarande en biträdande lärare i kemi. Hans tjänstgöring är förlagd till institutet för organisk kemi och biokemi. Institutet för oorganisk och fysikalisk kemi disponerar sålunda icke över en dylik lärarkraft utan har allenast till sitt förfogande två andre amanuens tjänster.

Högskolemyndigheterna har nu framställt önskemål om ytterligare en biträdande lärare i kemi, avsedd för undervisningen i oorganisk och fysikalisk kemi. Till stöd härför har bland annat framhållits, att en dylik lärarkraft erfordrades såsom ledare för en propedeutisk kurs, som befunnits nödvändig att införa och som avsåges omfatta viss för kemistudierna behövlig undervisning i matematik samt undervisning i en del moment av den teoretiska kemien.

Kanslern biträder ifrågavarande förslag och anför därvid följande.

Förslaget genomförande är en av förutsättningarna för den effektivisering av studierna i kemi och därmed förkortning av studietiden, varom nyligen överlagts vid en av mig sammankallad ämneskonferens i kemi. Jag vill tillägga, att givandet av den planerade kursen på grund av dess art måste anförtros åt en lärarkraft med minst de kvalifikationer, som uppställas på en biträdande lärare.

11. Förste assistent i stället för andre assistent i fysiologisk botanik. Vid institutet för fysiologisk botanik finnes för närvarande en andre assistent och en förste amanuens.

Högskolemyndigheterna har nu hemställt, att befattningen som andre assistent måtte från och med nästa budgetår utbytas mot en tjänst som förste assistent. Såsom motivering härför har anförts i huvudsak följande.

Andre assistentens uppgifter består företrädesvis i att lämna studenterna hjälp med kursarbetet. Dessa uppgifter är av den art, att de kräver licentiatkompetens. Löneförmånerna för en andre assistent är emellertid icke sådana att de förmår konkurrera med andra befattningar, där motsvarande utbildning erfordras. Följden har också blivit, att, sedan befattningen år 1951 blivit ledig, densamma ej kunnat besättas med kompetent innehavare. Därest berörda tjänst omvandlas till en befattning som förste assistent, torde utsikterna att erhålla kompetent innehavare av tjänsten öka samtidigt som alltför täta ombyten å befattningen — vilket nedsätter undervisningens effektivitet — bör kunna undvikas.

Kanslern biträder ifrågavarande framställning.

14. Ytterligare en förste amanuens i mekanik och matematisk fysik. Institutet för mekanik och matematisk fysik disponerar för närvarande över en biträdande lärare, en förste assistent, en förste amanuens och en tredje amanuens.

Högskolemyndigheterna har nu hemställt, att institutets personal för nästa budgetår måtte utökas med ytterligare en förste amanuens. Till stöd härför har framhållits bland annat följande.

Viktiga delar av undervisningen har kunnat upprätthållas endast genom beviljande för ett läsår i sänder av medel från atomkommittén och naturvetenskapliga forskningskommittén. Dessa medel syftar emellertid främst att stödja forskningsarbetet vid institutionen och kan icke i längden anlitas för undervisningsuppgifterna. En betydande förstärkning av lärar-

krafterna erfordras, bland annat för räkneövningarna m. m. för lägre examina ytterligare en förste amanuensjänst.

Kanslern tillstyrker ifrågavarande framställning.

19. Højning av humanistiska avdelningens kursanslag från 39 700 till 56 000 kronor. Såsom kursanslag disponerar högskolan nu över följande belopp:

1) Vid matematisk-naturvetenskapliga avdelningen	6 400
2) Vid stats- och rättsvetenskapliga avdelningen	25 900
3) Vid humanistiska avdelningen	39 700
	Summa kronor 72 000

Från *högskolans* sida framställes för nästa budgetår önskemål om en ganska betydande förstärkning av samtliga här berörda kursanslag. Sålunda äskas i *styrelsens* petita højning av förenämnda trenne poster med respektive 3 600, 12 100 och 87 000 kronor. I *rektorsnämndens* utredning föreslås en uppräknig av ifrågavarande poster med 15 procent å nu utgående belopp, utgörande respektive 690, 3 885 och 5 955 kronor. Härutöver erfordras enligt rektorsnämndens uppfattning en højning av humanistiska avdelningens kursanslag för viss undervisning i klassisk fornkunskap med 3 000 kronor, i grekiska med 4 000 kronor och i tyska med 5 300 kronor eller sålunda sammanlagt 12 300 kronor.

Kanslern inskränker sig till att föreslå en ökning av humanistiska avdelningens kursanslag med tillhopa 16 300 kronor till 56 000 kronor och anför därvid i huvudsak följande.

Jag är icke beredd att tillstyrka den begärda generella uppräknigen av kursanslagen. Däremot anser jag, att bärande skäl anförts för højningen av humanistiska avdelningens kursanslag med 12 300 kronor för förut angivna ändamål. Härutöver synes mig en förstärkning av detta kursanslag med 4 000 kronor erforderlig.

De fasta ändamål vid högskolan, för vilka docentstipendiemedel hittills stått till förfogande, kommer att i huvudsak bli tillgodosedda vid bifall till vad jag i det föregående förordat. För tillfälliga ändamål torde framdeles böra anlitas de medel, som kan komma att såsom ersättning för bortfallet av docentstipendiefonderna ställas till högskolans förfogande.

22—24. Humanistiska biblioteket. Bibliotekets nybyggnad, som sedan början av år 1952 befinner sig under uppförande, beräknas stå färdig för inflyttning hösten 1953. Personalen vid biblioteket utgöres nu av en bibliotekarie i Ce 29, en förste biblioteksassistent i Ce 17, en biblioteksassistent i Ce 15, ett biblioteksbiträde i Ce 11, en expeditiönsvakt i Ce 11 samt två arvodesanställda expeditiönsvakter. Dessutom har för extra personal beräknats ett belopp av 10 000 kronor.

För nästa budgetår äskas från *högskolans* sida *dels* inrättandet av en befattning som biblioteksamanuens i reglerad befördringsgång, *dels* en tillfällig, främst i samband med bibliotekets överflyttning till nya lokaler hös-

ten 1953 behövlig ökning av anslagsmedlen till extra personal med 30 000 kronor, *dels ock* uppräknig av arvodesersättning åt förenämnda två expeditionsvakter med sammanlagt 1 200 kronor. Till stöd härför framhålles bland annat följande.

Biblioteket är humanistiska avdelningens främsta vetenskapliga institution, närmast avsedd för studerande och forskare i ämnena litteraturhistoria, historia, religionshistoria, nordiska språk, tyska språket, engelska språket, romanska språk, latinska språket samt praktisk och teoretisk filosofi. Accessionen uppgick under budgetåret 1951/52 till 9 106 band och häften vartill kommer omkring 450 löpande tidskrifter och serier. Bibliotekets totala bokbestånd utgjorde i maj 1952 88 106 fristående volymer och 17 168 broschyrer i kapslar, de okatalogiserade samlingarna oräknade. Det måste mot bakgrunden härav betecknas såsom anmärkningsvärt, att bibliotekets amanuens, vilken är bibliotekariens främste medhjälpare och en för driften vid ett vetenskapligt bibliotek av ifrågavarande storlek oumbärlig tjänsteman, icke uppförts å stat vid biblioteket, utan år från år skall vara arvodesanställd. Det extra personalanslaget, som närmast är avsett för behandlingen av de förut nedpackade samlingarna, åtgår nämligen helt till bidrag till avlönandet av denne amanuens. Att verksamheten över huvud kunnat hållas nödtorftigt flytande, får i övrigt tillskrivas det förhållandet, att allt arbete, som det varit möjligt att överlåta på dem, anförtrotts åt två till biblioteket knutna arkivarbetare. De förut nedpackade samlingarna har personalen under det senaste året över huvud icke kunnat befatta sig med. Trots detta har, särskilt på grund av den ovanligt stora accessionen under första halvåret 1951, eftersläpningen i katalogiseringen, i stället för att minskas, ökats med 4 980 volymenheter, och den beräknas nu drygt överskrida 40 000 band och häften, de i stadsbiblioteket uppställda samlingarna oräknade. Det stora komplexet av okatalogiserad litteratur, fördelat på flera olika samlingar, kommer vid den blivande flyttningen att för personalen utgöra en extra och mycket svårbemästrad börda. Redan nu föreligger nämligen stora svårigheter därigenom att förvärv av icke nyutkomna arbeten måste ske under tidsödande kontroller inom det okatalogiserade beståndet. Den begärda tillfälliga förstärkningen av anslagsmedlen till extra personal är sålunda synnerligen välmotiverad ej endast med hänsyn till den eftersatta behandlingen av de förut nedpackade samlingarna utan även och framförallt med avseende å den uppordning av biblioteket, som är oundgängligen nödvändig, därest inflyttning i nybyggnaden inom rimlig tid skall kunna ske. Erhålles icke ifrågavarande anslagsförstärkning, kommer nämligen inflyttningen att avsevärt fördröjas, vilket torde bliva till men för såväl forskning som undervisning vid högskolan. Vad de bägge arvodesanställda expeditionsvakterna beträffar har det under senaste året visat sig förenat med de allra största svårigheter att mot nuvarande låga arvoden erhålla dylik arbetskraft.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Vid min prövning av förevarande förslag har jag funnit mig beredd att tillstyrka *dels* inrättandet av den begärda amanuensbefattningen, *dels ock* en tillfällig förstärkning av anslaget till extra personal med 25 000 kronor. Vad angår de två extra expeditionsvakterna har jag under hand inhämtat, att den ena, dagvakten med en daglig tjänstetid från kl. 9 till kl. 17, nu

åtnjuter ett årligt arvode av 5 100 kronor samt den andra, kvällsvakten med en daglig tjänstetid från kl. 17 till kl. 21, nu uppbär en årlig ersättning av 2 700 kronor. Då sistnämnda arvode synes mig alltför lågt utmätt tillstyrker jag en uppräknig av detsamma med 300 kronor, vilket motsvarar en månatlig avlöning av 250 kronor.

26. Ytterligare ett kanslibitråde vid kansliet, avsett i första hand för matematisk-naturvetenskapliga avdelningen. Vid högskolans kansli finnes nu — förutom annan biträdespersonal — två kanslibiträden i Ce 11, varav det ena avsetts i första hand för arbetsuppgifter tillhörande den stats- och rättsvetenskapliga avdelningen samt det andra i första hand för arbetsuppgifter tillhörande den humanistiska avdelningen. Därest kansliorganisationen, som icke inrymmer någon skrivcentral, skall kunna fungera tillfredsställande, kräves enligt *högskolemyndigheternas*, av *kanslern* biträdda mening en utökning av antalet kanslibiträden med ett, avsett i första hand för arbetsuppgifter tillhörande matematisk-naturvetenskapliga avdelningen.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla följande av högskolans styrelse framlagda särskilda förslag, nämligen den 14 maj 1952 om inrättandet av en personlig professur i stadshistoria för docenten F. A. Lindberg och den 11 oktober 1952 om ombildning vid kemiska övningslaboratoriet av tre befattningar som förste amanuens och en som andre amanuens till en befattning som förste assistent och en som andre assistent.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Personlig professur i stadshistoria för docenten F. A. Lindberg. Lindberg är föreståndare för stadshistoriska institutet. Institutet står under ledning av en av stadsförbundets styrelse utsedd stadshistorisk nämnd, bestående av representanter för den historiska vetenskapen och de stadskommunala intressena på detta område. Från och med år 1944 har ett närmare samarbete mellan institutet och Stockholms högskola kommit till stånd. Enligt träffad överenskommelse skall sålunda institutets föreståndare vid högskolan fullgöra undervisningsskyldighet av samma omfattning som innehavare av docentbefattning och högskolan vara företrädd såväl i stadshistoriska nämnden som i nämndens arbetsutskott. Överenskommelsen innebär vidare, att högskolan skall svara för dyrtidstillägg å föreståndarens lön, vilken uppgår till 8 000 kronor för år. Från och med budgetåret 1949/50 har under humanistiska avdelningen för ämnet historia beräknats ett belopp av 5 000 kronor såsom kursanslag för omförmälda undervisning i stadshistoria. Överskjutande ersättningsbelopp till föreståndaren från högskolan har från och med nämnda budgetår avförts å anslagsposten till dyrtidstillägg och barntillägg. För budgetåret 1951/52 har ersättningen till Lindberg beräknats till 9 100 kronor, varav 5 000 kronor hänför sig till kursanslaget. För innevarande budgetår har

arvodet till Lindberg uppförts under rubriken Arvoden till biträdande lärare m. fl. vid humanistiska avdelningen med ett förslagsvis betecknat belopp av 9 100 kronor samtidigt som kursanslaget sänkts med 5 000 kronor.

Högskolans styrelse hemställer nu, att vid högskolan inrättas en personlig professur för Lindberg i ämnet stadshistoria. Professuren skulle vara förenad med befattningen såsom stadshistoriska institutets sekreterare och föreståndare. Svenska stadsförbundet har, meddelar styrelsen, i skrivelse den 7 april 1952 förbundit sig att till lönekostnaderna för professuren årligen bidra med dels ett belopp av 8 000 kronor av institutets medel, dels ock de medel, som komme att för ändamålet ställas till förbundets förfogande enligt Stockholms stadsfullmäktiges beslut den 17 mars 1952, innebärande, att stadsfullmäktige åtog sig de kostnader, som utöver det enligt gällande regler utgående föreståndararvodet (= lön + dyrtidstillägg) erfordrades för professuren. Med professuren bör, anför styrelsen vidare, vara förenad undervisnings- och examinationsskyldighet i historia, vilken skyldighet dock med hänsyn till de förpliktelser, som föreståndarskapet för stadshistoriska institutet medför, bör i fråga om undervisningskyldigheten begränsas till två timmar i veckan.

Med anledning av att viss tveksamhet angående sättet för bestridande av pensionskostnaderna för den ifrågasatta professuren sedermera uppkommit har Stockholms stadskollegium i skrivelse den 26 juni 1952 å stadens vägnar förklarat, att stadsfullmäktiges beslut i ämnet borde anses ha den innebörden, att Stockholms stad åtagit sig att svara för nämnda pensionskostnader.

I ärendet har härefter utlåtanden avgivits den 30 juni 1952 av kanslern för rikets universitet, den 23 juli 1952 av statskontoret och den 17 januari 1953 av statens pensionsanstalt.

Kanslern tillstyrker, att den ifrågasatta professuren inrättas samt att med densamma förenas undervisnings- och examinationsskyldighet av det slag och i den omfattning styrelsen förordat. Såsom villkor härför bör dock enligt kanslerns förmenande gälla att högskolans bidrag till avlönande av Lindberg begränsas till högst 9 100 kronor för år, att återstående avlöningskostnader bestridas av svenska stadsförbundet med bidrag från Stockholms stad samt att staden svarar för kostnaderna för vederbörlig tjänste- och familjepension åt Lindberg.

Statskontoret har icke något att erinra mot kanslerns förslag, som icke innebär ökade utgifter för statsverket, men framhåller, att ärendet — oaktat nyssnämnda förhållande — synes böra underställas riksdagens prövning.

Vad pensioneringsfrågan beträffar anför *statens pensionsanstalt* följande.

Stockholms stads åtagande i fråga om Lindbergs pensionering är icke preciserat till sin innebörd. Handlingarna utvisar icke om pensioneringen avses skola äga rum enligt stadens grunder eller enligt de grunder, vilka

i allmänhet tillämpas i fråga om universitets- och högskoleprofessorer. Ej heller framgår det, om staden är beredd svara för de anspråk på pensionsförmåner för sig och sina efterlevande, som Lindberg på grund av en eventuell professorsanställning i framtiden kan ha efter förtidsavgång eller vid övergång till exempelvis statstjänst. Framhållas må, att vid pensionering genom statens pensionsanstalt dylika förmåner grundar sig icke blott på tid för innehav av med pensionsrätt förenad befattning utan jämväl på bland annat den tid i övrigt, beträffande vilken medgivits tillgodoräkning i pensionshänseende.

Från och med den 1 juli 1952 är SPA-reglementet, 1949: 726, tillämpligt å bland annat professorsbefattningarna vid Stockholms högskola. Om Lindberg utnämnes till professor vid högskolan och underkastas bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente, erhåller han pensionsrätt enligt SPA-reglementet, såvida icke Kungl. Maj:t och riksdagen besluta att sistnämnda reglemente icke skall vara tillämpligt å honom.

I förarbetena till inordnandet av Stockholms högskola under SPA-reglementet framhölls, att en pensionsreform vore påkallad bland annat med hänsyn till den oenhetlighet, som länge präglat pensioneringen av högskolans professorer. Ehuru Stockholms stad i flera fall åtagit sig att svara för pensioneringen, ansågs att i princip samtliga professorer, underkastade bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente, borde anslutas till SPA-reglementet. Hänsyn till att SPA-pensioneringen är statsunderstödd borde tagas vid avvägningen mellan de statliga och kommunala bidragen till högskolan. Det må erinras, att i enlighet med denna av riksdagen godkända princip i fråga om statens medverkan vid pensioneringen av högskolans professorer bland annat innehavaren av Stockholms stads professur i historia, Ahnlund, äger pensionsrätt i anstalten.

Enligt pensionsanstaltens mening bör ordinarie professor vid högskolan icke utan mycket starka skäl pensioneras i annan ordning än den som avsetts normalt skola tillämpas på högskolans befattningshavare. Beträffande den för Lindberg föreslagna professuren har icke anförts några omständigheter, som talar för att Lindberg borde undantagas från SPA-reglementets tillämpning.

Om Lindberg anslutes till sistnämnda reglemente från och med den 1 juli 1953, kan han på grund av den till pensionsåldern återstående tjänstetiden intjäna 60 procent av fulla pensionsförmåner. Inräknas i de blivande pensionsförmånerna rörligt tillägg efter 53 procent, motsvarar denna hans pensionsrätt en årlig kostnad, vilken torde ligga rätt nära det belopp av 9 100 kronor, varmed staten förutsatts skola bidra till professuren. Med hänsyn härtill synes det vara ändamålsenligt, att statens medverkan till kostnaderna för professuren begränsas till att avse pensionsrätt enligt SPA-reglementet med tillgodoräkning av tid från och med den 1 juli 1953 samt att således de lönekostnader å 9 100 kronor för år, som enligt förslaget skulle åvila staten, överflyttas på Stockholms stad. Vid bifall till vad anstalten sålunda förordad förutsättes, att Svenska stadsförbundet och Stockholms stad beredas tillfälle ändra sina åtaganden beträffande den ifrågasatta professuren, innan Kungl. Maj:t för riksdagen framlägger förslag i ärendet.

Ombildning vid kemiska övningslaboratoriet av tre befattningar som förste amanuens och en som

andre amanuens till en befattning som förste assistent och en som andre assistent. *Styrelsen* har till stöd för detta av *matematisk-naturvetenskapliga avdelningen* tillstyrkta förslag — vars genomförande icke skulle medföra någon kostnadsökning för statsverket — återopat en av *laboratorn Cyrill Brosset* anford motivering, av vilken här torde böra återgivas följande.

De kemiska studierna vid övningslaboratoriet påbörjas med en kurs i oorganisk syntes. Det är alltså av utomordentlig vikt att den lärare, för närvarande en förste amanuens, som har till uppgift att vägleda studenterna vid kemistudiernas start har höga kvalifikationer. Hittills har det icke varit svårt att till lägre akademiska tjänster erhålla överkvalificerad personal. Då detta numera är nästan omöjligt, är det således synnerligen önskvärt, att nämnda kurs biträdades av en assistent. Då kursen i fråga emellertid till omfånget är liten, bör i denne assistents åligganden även ingå tillsyn av kemiska biblioteket. Kursen i organisk syntes och reaktionslära biträdades för närvarande av en förste amanuens. Hans undervisningsbörda är emellertid minst lika stor som assistenternas vid de analytiska och fysikaliska kurserna. Även här har alltså systemet fungerat genom personliga uppoffringar, som man knappast kan räkna med i fortsättningen. Det synes därför oundgängligt att till kursen i organisk syntes och reaktionslära snarast knyta en assistent. För att detta skall kunna genomföras snabbt och utan utgiftsökning föreslås sålunda, att tjänsten som förste amanuens vid organiska kursen slås ihop med tjänsten som andre amanuens vid kvantitativanalytiska och fysikaliska kurserna till en assistentbefattning. Ifrågavarande andre amanuens' åligganden kan åtminstone delvis och tills vidare överflyttas på den nyinrättade laboratoriebiträdestjänsten.

Kanslern har tillstyrkt bifall till ifrågavarande förslag.

Departementschefen. Från högskolans sida har begärts ej mindre än åtta nya professorer från och med nästa budgetår. Som av det föregående framgår har kanslern tillstyrkt fem, nämligen en i statistik, en inom ämnesområdet psykologi och pedagogik, en i sociologi, en i nordiska språk och en i stadshistoria.

Förslaget om inrättande av en professor i statistik innebär ett ersättande av den ledigblivna personliga professuren i ämnet med en ordinarie professor. Ett realiserande av detta förslag medför ingen ökning av utgifterna för högskolans verksamhet. Med hänsyn till angelägenheten av att ett inom akademisk forskning och undervisning så centralt ämne som statistik förblir företrätt vid högskolan medelst professor förordar jag, att från och med nästa budgetår vid högskolan inrättas en professor i statistik i stället för den personliga professuren i ämnet.

Ett starkt behov föreligger av en förstärkning av lärarkrafterna inom ämnesområdet psykologi och pedagogik. Inte minst gäller detta pedagogiken med hänsyn till dess vikt för lärarutbildningen. Jag tillstyrker därför, att vid högskolan inrättas ytterligare en professor inom ämnesområdet

psykologi och pedagogik. De två professurerna bör benämnas, den ena professur i psykologi och den andra professur i pedagogik och pedagogisk psykologi. Innehavaren av den nuvarande professuren i psykologi och pedagogik (Olof Eneroths professur) bör därvid medgivas välja, vilket av de bägge ämnesområdena han önskar företräda. Den andra professuren bör härefter ledigförklaras i vanlig ordning.

Det torde icke kunna råda någon tvekan om att intresset för ämnet sociologi, som år 1949 införts bland högskolans discipliner, alltsedan dess såväl breddats som fördjupats. Ämnet har därigenom kommit att intaga en allt viktigare plats inom modern akademisk forskning och undervisning. Tungt vägande skäl talar sålunda för att ämnet erhåller en förstärkt representation vid högskolan i form av en professur. Jag tillstyrker därför i enlighet med högskolans förslag, att en professur i sociologi från och med nästa budgetår inrättas vid högskolan och att samtidigt den nuvarande befattningen som biträdande lärare i ämnet indrages. Med professuren bör förenas undervisnings- och examinationsskyldighet jämväl vid socialinstitutet i Stockholm, och institutet bör med anledning härav till högskolan utgiva ersättning, allt på sätt i förslaget angivits.

Som av det föregående framgår har förslag framlagts om inrättande vid högskolan av en med befattningen som stadshistoriska institutets föreståndare förenad personlig professur i stadshistoria för den nuvarande innehavaren av nämnda föreståndarbefattning, docenten F. A. Lindberg, vilken för undervisning i sagda ämne vid högskolan åtnjuter viss ersättning från högskolan, vilken ersättning för innevarande budgetår beräknats till 9 100 kronor. Ett realiserande av detta förslag skulle för högskolans del icke medföra någon utgiftsökning. Högskolans bidrag till kostnaderna för den ifrågasatta professuren skulle nämligen begränsas till att avse allenast en del av utgifterna för Lindbergs avlöning och fastställas till högst 9 100 kronor för år, medan återstoden av berörda avlöningskostnader i enlighet med därutinnan gjorda utfästelser skulle bestridas av svenska stadsförbundet med bidrag från Stockholms stad. Jag tillstyrker, att professuren inrättas i enlighet med det sålunda föreliggande förslaget. Vad åter kostnaderna för Lindbergs pensionering angår har Stockholms stad åtagit sig att svara jämväl för dessa kostnader. I avgivet yttrande har statens pensionsanstalt uttalat, att stadens sistberörda åtagande icke till sin innebörd preciserats och på anförda skäl förordat, att staten måtte ikläda sig ansvaret för pensioneringen.

En lösning av Lindbergs pensionsfråga på det sätt styrelsen för högskolan föreslagit skulle innebära ett avsteg från eljest tillämpade principer för pensionering av professorer vid statsunderstödda högskolor (jmf prop. 1952:252). I betraktande härav anser jag mig inte kunna biträda styrelsens förslag i detta hänseende utan förordar i stället, att Lindbergs pensionering ordnas genom anslutning till statens pensionsanstalt. Kungl. Maj:t

äger nämligen pröva, om och i vad mån Lindberg eller hans efterlevande enligt SPA-reglementet tillkommande pension skall minskas i anledning av att vid inträffande pensionsfall pension kommer att utgå även från Stockholms stad. Jag räknar därför med, utan att ifrågasätta någon ändring i de överenskomna grunderna för professurens finansiering, att statsverket, om pensionsfrågan löses på det sätt jag nu förordat, inte skall behöva vidkännas några kostnader för Lindbergs pensionering. På grund härav finner jag anledning inte föreligga att i förevarande fall uttaga huvudmansavgifter från högskolan. Jag har vidare utgått från att Stockholms stads åtagande i fråga om Lindbergs pensionering innebär, att staden svarar för pension åt Lindberg och hans efterlevande enligt i huvudsak samma grunder som gäller enligt SPA-reglementet samt att åtagandet består oberoende av att Lindberg anslutes till pensionsanstalten.

Från såväl högskolans som kanslerns sida har framförts krav på en kraftig utbyggnad av högskolans docentorganisation. Ehuru jag är väl medveten om de brister, som här föreligger, anser jag mig likväl för nästa budgetår endast kunna förorda inrättandet av tre nya docentbefattningar. Av dessa torde en böra hänföras till matematisk-naturvetenskapliga avdelningen, en till stats- och rättsvetenskapliga avdelningen och en till humanistiska avdelningen. Frågan om befattningarnas anknytning till visst ämne eller ämnesgrupp är icke av den natur, att den bör underställas riksdagen. Detta spörsmål torde först framdeles böra upptagas till prövning, sedan förslag avgivits av vederbörande högskolemyndigheter.

Föreliggande förslag om anställande vid högskolan av ytterligare ett antal biträdande lärare anser jag mig nu endast så till vida böra biträda som jag för nästa budgetår beräknar medel till två nya biträdande lärare, nämligen en i försäkringsmatematik och matematisk statistik samt en i kemi, den sistnämnde närmast avsedd för undervisningen i oorganisk och fysikalisk kemi. Jag anser mig härvid tillika böra framhålla, att vissa förslag i nu ifrågavarande avseende bör, om så visar sig påkallat, när behovet framdeles bättre kan överblickas, kunna tillgodoses med anlåtande av medel från reservationsanslaget till Vissa åtgärder för avhjälpan av lärarbristen vid högre skolor.

De önskemål, som framställts om förstärkning av högskolans assistent- och amanuenspersonal, kan jag icke i vidare mån tillmötesgå än att jag för nästa budgetår beräknar medel till en förste assistent i stället för en andre assistent i fysiologisk botanik, till en andre assistent i stället för en andre amanuens vid seminariet för sociologi samt till ytterligare en förste amanuens i mekanik och matematisk fysik. Jag tillstyrker dessutom, att vid kemiska övningslaboratoriet befintliga tre befattningar som förste amanuens och en som andre amanuens från och med nästa budgetår utbytes mot en befattning som förste assistent och en som andre assistent. Någon ändring i anslagsberäkningen påkallas icke härav.

Vad högskolans kursanslag angår biträder jag kanslerns förslag och uppräknar sålunda med hänsyn bland annat till bortfallet av docentstipendie-medel humanistiska avdelningens kursanslag med 16 300 kronor till 56 000 kronor.

För en förstärkning av arbetskrafterna vid humanistiska biblioteket har övertygande skäl förebragts. För nästa budgetår förordar jag således, att en tjänst som biblioteksamanuens i reglerad befordringsgång inrättas vid biblioteket samt att bibliotekets anslagsmedel till extra personal tillfälligt uppräknas med 25 000 kronor till 35 000 kronor. Jag beräknar vidare 300 kronor för höjning av det till en av bibliotekets expeditionsvakter (kvällsvakten) utgående arvodet.

I enlighet med föreliggande förslag tillstyrker jag, att vid kansliet inrättas ytterligare en extra ordinarie kanslibiträdestjänst, avsedd i första hand för matematisk-naturvetenskapliga avdelningens behov.

Enär den under arvodesposten upptagna delposten till särskilda löneför-måner och vikariatsersättningar synes vara för lågt beräknad, förordar jag i enlighet med av kanslern framlagt förslag, att delposten för nästa bud-getår uppräknas med 40 000 kronor.

Förutom av mig i det föregående förordade ändringar i personalorgani-sationen och ökade medelsanvisningar för vissa ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande utgiftspost *dels* av den från och med den 1 januari 1952 genomförda arvodesregleringen för biträdande lärare, assistenter och amanuenser m. fl. befattningshavare vid högskolan, *dels* av den från samma tidpunkt företagna höjningen av statstjänstemännens löner, *dels* av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i pro-positionerna nr 107, 241 och 245 framlagda förslag angående lönegrads-placeringen för vissa tjänster m. m., *dels ock* av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid högskolan.

Medelsbehovet till avlöningar uppskattar jag för nästa budgetår till 4 035 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa avlöningsstat för högskolan.

2. Bidrag till vissa institutioner.

Denna utgiftspost är i gällande huvudstat uppförd med 122 900 kronor. Genom beslut den 30 juni 1952 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelse 1952: 69 anmälda beslut medgivit, att posten må under budget-året 1952/53 överskridas med 15 460 kronor, varvid posten skulle för-delas sålunda:

1.	Bidrag till nordiska museet	38 360
2.	» » psykotekniska institutet	65 530
3.	» » ryska institutet	34 470
		<hr/>
	Summa kronor	138 360

I *styrelsens* petita föreslås förevarande utgiftspost höjd med 43 500 kronor och i *rektorsnämndens* utredning med 10 000 kronor. Den av styrelsen äskade höjningen är föranledd av förslag dels om förstärkning av samtliga nu utgående bidragsbelopp, dels ock om anvisande av medel till bidrag till det till högskolan anknutna kriminologiska institutet. Den ökning av medelsanvisningen, som rektorsnämnden förordar, hänför sig till delposten 3 och avses som en första del av ett engångsanslag å 50 000 kronor till inbindning av vissa unika, ryska institutet tillhöriga boksamlingar, av vilka huvudparten befunne sig i häftat och delvis synnerligen trasigt skick.

Kanslern biträder rektorsnämndens förslag och förordar dessutom, att ifrågakvarande utgiftspost uppräknas med belopp, motsvarande det för innevarande budgetår medgivna anslagsöverskridandet, eller i avrundat tal 15 500 kronor. För nästa budgetår tillstyrker kanslern sålunda en höjning av posten med sammanlagt 25 500 kronor till 148 400 kronor.

Departementschefen. För den inbindning av ryska institutets bokbestånd, som må befinnas mest angelägen, beräknar jag för nästa budgetår ett belopp av 4 600 kronor och uppräknar alltså delposten 3 med detta belopp. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Förevarande utgiftspost bör sålunda för nästa budgetår höjas med 20 100 kronor till 143 000 kronor.

3. Omkostnader.

Denna utgiftspost är nu uppförd med 632 600 kronor och disponeras på sätt framgår av efterföljande sammanställning. Av denna framgår jämväl *styrelsens* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår och *kanslerns* förslag i ämnet ävensom medelsåtgången under budgetåret 1951/52.

Anslagsändamål	Enligt räkenskaperna för 1951/52	Enligt omkostnadstaten för 1952/53	Styrelsens förslag för 1953/54	Kanslerns förslag för 1953/54
1. Sjukvård m. m., förslagsvis . . .	3 095	5 000	5 000	5 000
2. Reseersättningar, förslagsvis . . .	522	1 000	1 000	1 000
3. Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	190 143	190 000	204 500	200 000
4. Telefon, skrivmaterialier och expenser i övrigt	58 698	65 000	85 000	85 000
5. Tryckningskostnader, förslagsvis	33 252	35 000	55 000	50 000
6. Renhållning och städning, förslagsvis	141 843	140 000	170 000	163 000
7. Underhåll av byggnader m. m. .	79 991	135 000	120 000	120 000
8. Hyror, förslagsvis	14 386	15 000	25 800	23 600
9. Försäkringar, förslagsvis	15 700	15 000	22 200	22 200
10. Räntor och amorteringar, förslagsvis	17 938	18 000	18 000	18 000
11. Övriga utgifter	13 596	13 600	14 600	14 600
Summa kronor	569 164	632 600	721 100	702 400

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Bränsle, lyse och vatten. Det ökade medelsbehovet under denna post betingas av inträffade prisstegringar och av tillkomsten av nya lokaler.

Telefon, skrivmaterialier och expenser i övrigt. Denna post är för innevarande budgetår uppförd med 65 000 kronor. Härav beräknas 38 000 kronor åtgå till telefon, 12 000 kronor till skrivmateriel och 15 000 kronor till expenser i övrigt. Av anslagsmedlen till telefon, 38 000 kronor, hänför sig 35 000 kronor till abonnemangsavgifter. För humanistiska biblioteksbyggnaden, som beräknas bli färdigställd vid ingången av budgetåret 1953/54, planeras minst 20 nya anknypningar. Engångskostnaderna för dessa uppskattas till cirka 10 000 kronor och årsavgiften för abonnemang till omkring 2 400 kronor. Härtill kommer kostnader för rikssamtal samt viss ökning i abonnemangsavgifterna på grund av stegrad samtalsfrekvens. Det sammanlagda medelsbehovet till telefon beräknas därför för nästa budgetår till 50 000 kronor. En höjning av anslagsmedlen till skrivmateriel och övriga expenser är vidare på grund av prisstegringar erforderlig. För nästa budgetår uppskattas sålunda medelsåtgången till skrivmateriel till 15 000 kronor och till expenser i övrigt till 20 000 kronor. Den totala medelsförbrukningen under nu ifrågavarande post beräknas alltså för nästa budgetår uppgå till $(50\,000 + 15\,000 + 20\,000) = 85\,000$ kronor.

Tryckningskostnader. *Styrelsen* erinrar, att denna post för innevarande budgetår upptagits till 35 000 kronor i stället för yrkade 41 000 kronor, och framhåller, att förstnämnda belopp icke kommer att förslå på grund av de stora prisstegringarna bland annat på papper. För nämnda budgetår erfordras enligt styrelsens beräkningar följande tryckningsanslag, nämligen till två föreläsningkataloger 15 000 kronor, till elevförteckning 8 500 kronor, till årsredogörelse 5 000 kronor, till studiehandböcker 16 250 kronor samt till tentamensböcker och diverse tryck 5 250 kronor eller sålunda sammanlagt 50 000 kronor. *Styrelsen* nödgas alltså begära att få överskrida den för budgetåret 1952/53 anvisade anslagsposten till tryckningskostnader med 15 000 kronor. Under återopande av vad sålunda anförts äskar *styrelsen* för nästa budgetår ett tryckningsanslag av 55 000 kronor, i vilket belopp ingår en beräknad indexmässig höjning med 10 procent. *Kanslern* förordar i detta avseende en reducering med 5 000 kronor och tillstyrker således ett tryckningsanslag av 50 000 kronor för nästa budgetår.

Renhållning och städning. *Styrelsen* föreslår, att denna post för nästa budgetår ökas med 30 000 kronor. Till stöd härför återopas, förutom höjda löne- och materielkostnader, tillkomsten av nya städningssområden. *Kanslern* finner för sin del en ökning med 23 000 kronor tillräcklig.

Underhåll av byggnader m. m. För detta ändamål har för budgetåret 1952/53 beräknats 135 000 kronor, varav dock 35 000 kronor avsetts till engångsutgifter för vissa reparations- och inredningsarbeten i fastigheten Odengatan 63. Underhållsanslaget kan därför sänkas med sistnämnda belopp, 35 000 kronor. Å andra sidan motiverar penningvärdets fall enligt *styrelsens*, av *kanslern* biträdda uppfattning en anslagsuppräknings med 20 procent. Underhållsanslaget föreslås sålunda för nästa budgetår

uppfört med 120 000 kronor, vilket innebär en utgiftsminskning med 15 000 kronor.

Hyror. Denna post är nu uppförd med 15 000 kronor. I *petita* har *styrelsen* förordnat, att posten måtte förstärkas med 2 800 kronor, därav 2 200 kronor för kriminologiska institutets hyreskostnad. Som av det föregående framgår har styrelsen sedermera i skrivelse den 30 september 1952 avgivit ännu ett förslag i fråga om beräkningen av ifrågakvarande post och därvid begärt en ytterligare uppräknings av posten med 8 000 kronor. Till stöd härför har anförts i huvudsak följande. Det hade visat sig oundgängligen nödvändigt att förhyra mottagnings- och arbetsrum åt professorn i tyska språket och innehavaren av den nyinrättade professuren i engelska språket, vilka befattningshavare vore bosatta utanför Stockholm, respektive i stadens ytterområde. Det ekonomisk-historiska institutet hade hittills kostnadsfritt fått disponera ett mindre rum i handelshögskolans byggnad, vilket rum handelshögskolan emellertid numera måste disponera för sina egna behov. Den sociologiska forskningen vore vidare i behov av ökade lokalutrymmen. För samtliga dessa ändamål måste lokaler förhyras, vilka beräknades draga en kostnad av 8 000 kronor. *Kanslern* anför: För egen del tillstyrker jag bifall till förevarande förslag, utom i vad avser kriminologiska institutet. Institutets ställning bör enligt min mening bli föremål för närmare utredning. Posten torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 23 600 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 8 600 kronor.

Försäkringar. Det ökade medelsbehovet under denna post betingas av att högskolans hittillsvarande försäkringsskydd befunnits otillräckligt samt av att nya försäkringsobjekt tillkommit.

Övriga utgifter. För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats 13 600 kronor, i vilket anslagsbelopp ingår arvoden till högskolans revisorer ävensom ersättning till den revisionsbyrå, som handhar siffergranskningen. Denna byrå har begärt, att den nu utgående ersättningen, 2 800 kronor, måtte höjas med 1 000 kronor. Medelsbehovet till övriga utgifter uppskattas därför till 14 600 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen. En viss förstärkning av anslagsposterna till telefon, skrivmaterialier och expenser i övrigt samt tryckningskostnader ävensom renhållning och städning bör ske. Jag tillstyrker därför, att dessa trenne poster uppföres med respektive 77 000, 46 000 och 160 000 kronor. Anslagsposten till underhåll av byggnader m. m. bör med hänsyn till bortfallet av vissa utgifter av engångsnatur sänkas med 35 000 kronor. Å andra sidan förordar jag, att posten på grund av inträffade prisstegringar ökas med 5 000 kronor. Den bör således uppföras med 105 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör nu ifrågakvarande utgiftspost för nästa budgetår uppföras med 672 400 kronor, vilket är 39 800 kronor mer än för innevarande budgetår.

4. Materiel m. m.

Denna utgiftspost är nu upptagen med 490 000 kronor och disponeras på sätt framgår av s. 523 i statsliggaren.

I styrelsens petita föreslås posten höjd med 269 100 kronor och i rektorsnämndens utredning med 220 000 kronor.

Kanslern tillstyrker för sin del en ökning av posten med tillhoppa 199 000 kronor. Av den sålunda förordade ökningen avses huvuddelen eller 184 500 kronor såsom kompensation för den successiva försämring av materielanslagens realvärde, som blivit en följd av penningvärdets fall under senare år, medan återstoden eller 14 500 kronor hänför sig till vissa bestämda ändamål på sätt framgår av efterföljande sammanställning.

1. Institutet för fysiologisk botanik (nu 22 700)	+ 5 000
2. Institutet för mekanik och matematisk fysik (nu 6 000) ..	+ 1 600
3. Exkursioner, fältarbeten m. m. (nu 22 500)	+ 5 000
4. Institutionen för statskunskap (nu 3 950)	+ 400
5. Institutionen för klassisk fornkunskap och antikens historia (nu intet)	+ 2 500
	Summa kronor + 14 500

Departementschefen. För nästa budgetår är jag icke beredd att förorda större ökning av förevarande post än med 40 000 kronor till 530 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörande myndigheter besluta om utgiftspostens disposition. Jag förutsätter, att vid förslaget uppgörande de ändamål i första hand beaktas, som må finnas angelägnast.

5. Engångskostnader för materielanskaffning.

Denna utgiftspost är nu upptagen med 125 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 524.

För nästa budgetår föreslås posten uppförd, i styrelsens anslagsaskanden med 483 400 kronor och i rektorsnämndens utredning med 388 500 kronor. Såväl styrelsen som rektorsnämnden räknar därvid med en automatisering av högskolans telefonväxel och uppskattar kostnaden härför till 150 000 kronor. Till stöd för önskemålet om införandet av automatisk telefonväxel vid högskolan framhålles bland annat följande.

Som en första etapp i utvidgningen av telefonväxeln erhöi högskolan för budgetåret 1951/52 ett engångsanslag för ytterligare ett växelbord ävensom anslag till avlönande av en andra telefonist. Denna utvidgning är emellertid långt ifrån tillräcklig och högskolan kommer därför inom en mycket snar framtid att ställas inför valet mellan en utökning av den nuvarande växeln med ytterligare ett växelbord och en tredje telefonist eller övergång till automatväxel. Det senare alternativet torde utan tvekan i längden bli ekonomiskt lönande. Kapaciteten hos en automatväxel är nämligen så stor, att högskolans behov för mycket lång tid framåt kommer att vara tillgodosett med en dylik växel.

Kanslern förordar för sin del, att ifrågavarande utgiftspost för nästa budgetår uppföres med sammanlagt 325 000 kronor, och anför därvid följande.

Då såsom framhållits från högskolans sida det i längden är med god ekonomi förenligt att övergå till automatisk telefonväxel i stället för att utbygga den nuvarande telefonväxeln med ett tredje växelbord, vilket medför inrättandet av ytterligare en telefonisttjänst, tillstyrker jag, att det begärda beloppet å 150 000 kronor anvisas för nästa budgetår. I övrigt anser jag mig för engångskostnader för materielanslag för nästa budgetår böra föreslå ett belopp av 175 000 kronor.

Departementschefen. En automatisering av högskolans telefonväxel är otvivelaktigt att betrakta som en rationaliseringsåtgärd, ägnad att på längre sikt hålla kostnaderna för högskolans verksamhet nere. Jag ansluter mig därför till det härutinnan framlagda förslaget och beräknar för nästa budgetår under förevarande utgiftspost medel härför med äskat belopp, 150 000 kronor. Någon utgiftsökning härutöver anser jag mig däremot icke i nuvarande läge kunna tillstyrka. Nu ifrågasvarande utgiftspost bör alltså för nästa budgetår höjas med 150 000 kronor till 275 000 kronor.

6. Engångskostnader för byggnadsarbeten.

För innevarande budgetår har 1 040 000 kronor anvisats under denna rubrik, fördelade på följande sätt:

Uppförande av nybyggnad för humanistiska biblioteket	590 000
Inredning och utrustning av denna byggnad samt flyttning av bibliotekets samlingar	50 000
Uppförande av nybyggnad för zootomiska institutet	400 000
Summa kronor	1 040 000

I såväl *styrelsens* statförslag som *rektorsnämndens* utredning föreslås förevarande utgiftspost för nästa budgetår uppförd med 3 255 000 kronor. Därvid förutsattes, att medel under posten för nästa budgetår beräknas för följande ändamål, nämligen nybyggnad för zootomiska institutet, påbörjande av reparation av kanslibyggnaden, nybyggnad för fysiska institutet, reparation av gamla bergsskolan och utförande av del av panncentral. Härutöver har styrelsen — såsom tidigare berörts — i skrivelse den 14 november 1952 gjort framställning om ett tilläggsanslag av 50 000 kronor för inredning och utrustning av humanistiska bibliotekets nybyggnad samt flyttning av bibliotekets samlingar.

Kanslern förordar för sin del, att ifrågasvarande utgiftspost för nästa budgetår upptages med 2 255 000 kronor och fördelas på följande sätt:

1. Inredning och utrustning av humanistiska bibliotekets nybyggnad samt flyttning av bibliotekets samlingar	50 000
2. Nybyggnad för zootomiska institutet	1 830 000
3. Påbörjande av reparation av kanslibyggnaden	75 000
4. Nybyggnad för fysiska institutet	150 000
5. Utförande av del av panncentral	150 000
Summa kronor	2 255 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. Inredning och utrustning av humanistiska bibliotekets nybyggnad samt flyttning av bibliotekets samlingar. För detta ändamål har för budgetåret 1951/52 anvisats 175 000 kronor och för innevarande budgetår 50 000 kronor. Sammanlagt uppgår sålunda den hittillsvarande medelsanvisningen till 225 000 kronor. Sedan bibliotekslokalernas disposition numera i huvudsak fastställts, har konstaterats, att hittills beviljade anslag icke kommer att förslå för ändamålet. De slutliga kostnaderna härför beräknas nämligen på grund av inträdda prisstegringar uppgå till 275 000 kronor och ett tilläggsanslag av 50 000 kronor anses därför erforderligt.

2. Nybyggnad för zootomiska institutet. Härför har för innevarande budgetår anvisats 400 000 kronor. En närmare redogörelse för byggnadsföretaget i fråga har lämnats i propositionen 1952: 137 s. 76 ff. Nyssnämnda belopp, 400 000 kronor, är avsett som ett begynnelseanslag för uppförandet i en första etapp av en ny huvudbyggnad för zootomiska institutet. Totalkostnaderna för denna första etapp har år 1949 uppskattats till 1 500 000 kronor. Enligt numera reviderade kostnadsberäkningar beräknas emellertid första etappen av byggnadsföretaget draga en kostnad av 1 800 000 kronor. Till ett fullföljande under nästa budgetår av byggnadsföretagets första etapp äskas 1 400 000 kronor.

För viss inredning m. m., som anses erforderlig vid inflyttning i den nya byggnaden, har kostnaderna uppskattats till 600 000 kronor. Då ett belopp av omkring 170 000 kronor i form av fondmedel står till högskolans förfogande för ändamålet, anges anslagsbehovet till 430 000 kronor.

3. Påbörjande av reparation av kanslibyggnaden. Sedan zootomiska institutets nybyggnad färdigställts, blir nedre botten i kanslibyggnaden, det s. k. Spökslottet, ledig. Dit avses då huvudparten av administrationslokalerna skola förläggas. Byggnaden är emellertid i behov av en genomgripande reparation. Någon sådan har icke ägt rum sedan år 1926, då högskolan övertog byggnaden. Denna reparation var tämligen ytlig. Kostnaderna för kanslibyggnadens reparation uppskattades år 1949 till 120 000 kronor. Förnyade undersökningar har emellertid, framhålls det, givit vid handen, att reparationen behöver göras mer omfattande, då såväl fönsterpartier som golv, bjälklag och yttertak m. m. helt eller delvis måste förnyas. Den slutliga reparationskostnaden beräknas därför nu uppgå till sammanlagt minst 250 000 kronor. Då zootomiska institutet beräknas flytta bort först under hösten 1954, kan endast vissa delar av byggnaden bli åtkomliga för reparationsarbeten under nästa budgetår, närmast delar av källarvåningen, där högskolans arkiv är förlagt. Dessa reparationsarbeten beräknas draga en kostnad av 75 000 kronor.

4. Nybyggnad för fysiska institutet. För nästa budgetår hemställer *högskolan* om en medelsanvisning av 1 000 000 kronor för detta ändamål. Institutets lokalförhållanden är nu sådana, framhålls det, att endast ett begränsat antal av de inträdessökande kan tagas emot. För att råda bot på missförhållandena har ifragasatts uppförande av en provisorisk byggnad för fysiska institutet i spökslottsparkens nordöstra hörn. Emellertid har brandmyndigheterna i Stockholm vid underhandsförfrågan bestämt avvisat planerna härpå på grund av den stora brandfaran i denna del av Stockholm. Någon annan utväg att avhjälpa fysiska institutets lokalsvårigheter än genom nybyggnad anses då icke

stå till buds. Enligt den plan för högskolans utbyggnad, för vilken närmare redogjorts i propositionen 1950:165, sid. 26 ff., skall nybyggnaden för fysiska institutet förläggas till kvarteret Vega, som enligt Kungl. Maj:ts beslut reserverats för högskolans framtida behov. Byggnadskostnaderna upptages i sagda plan till 1 840 000 kronor. Kostnaderna torde nu, anføres från högskolans sida, ha stigit till 2 950 000 kronor. Då endast en del av byggnaden beräknas kunna uppföras under budgetåret 1953/54, anses ett belopp av 1 000 000 kronor vara tillräckligt för nästa budgetår. *Kanslern* tillstyrker för sin del för påbörjandet av ifrågavarande byggnadsföretag en medelsanvisning av 150 000 kronor för budgetåret 1953/54.

5. Utförande av del av panncentral. Enligt förutberörda plan för högskolans utbyggnad skall i gamla tekniska högskolans huvudbyggnad inredas en för samtliga byggnader i kvarteret Vega samt för fastigheterna Kungstensgatan 45 och Drottninggatan 116 gemensam panncentral. Kostnaderna härför beräknas nu uppgå till 350 000 kronor. I samband med planläggningen för zootomiska institutet har det befunnits nödvändigt, att en första del av ifrågavarande panncentral kommer till utförande. Kostnaderna för denna del uppskattas till 150 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till inträdda prisstegringar torde kostnaderna för inredning och utrustning av humanistiska bibliotekets nybyggnad samt flyttning av dess samlingar icke kunna rymmas inom ramen av hittills anvisade belopp, sammanlagt 225 000 kronor. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas ytterligare 50 000 kronor.

På grundval av i maj 1949 rådande priser uppskattades kostnaderna för uppförandet i en första etapp av en ny huvudbyggnad för zootomiska institutet till 1 500 000 kronor, varav 400 000 kronor anvisats för innevarande budgetår. Ifrågavarande huvudbyggnad beräknas nu draga en kostnad av 1 800 000 kronor. En ytterligare medelsanvisning av 1 400 000 kronor erfordras alltså för byggnadsföretagets slutförande. Jag förordar, att sistnämnda belopp anvisas för nästa budgetår.

Till inredning och utrustning av zootomiska institutets nybyggnad står fondmedel å omkring 170 000 kronor till förfogande. Medelsbehovet därutöver har angivits till 430 000 kronor, vilket belopp äskats för nästa budgetår. I avvaktan på att en närmare utredning om medelsbehovet förebringas från högskolans sida, begränsar jag mig nu till att förorda, att 350 000 kronor beräknas för ändamålet för nästa budgetår under förevarande utgiftspost.

Då jag funnit det motiverat, att erforderliga reparationsarbeten i högskolans kanslibyggnad påbörjas så snart omständigheterna det medgiver, förordar jag i enlighet med föreliggande förslag, att ett belopp av 75 000 kronor beräknas härför.

Behovet av nya och utvidgade lokaler för fysiska institutet är enligt min mening så starkt framträdande, att nybyggnad för institutet bör komma till utförande så snart möjligheter härtill föreligger. Med hänsyn till förhållandena å byggnadsmarknaden i Stockholm, torde emellertid medels-

anvisningen till nu ifrågavarande byggnadsföretag för nästa budgetår i enlighet med av kanslern framlagt förslag böra begränsas till 150 000 kronor.

En första del av en för bland annat samtliga byggnader i kvarteret Vega gemensam panncentral torde i enlighet med föreliggande förslag böra komma till utförande i samband med zootomiska institutets nybyggnad. Kostnaderna härför har beräknats till 150 000 kronor. Jag förordar, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör förevarande utgiftspost uppföras med 2 175 000 kronor.

7. Pensioner och livräntor.

Denna utgiftspost är nu uppförd med förslagsvis 100 000 kronor och disponeras sålunda:

1. Huvudmansavgifter, <i>förslagsvis</i>	68 300
2. Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	31 700
	Summa kronor 100 000

Styrelsen föreslår, att förevarande utgiftspost för nästa budgetår uppföres med 181 200 kronor. Därvid har medelsåtgången under delposten 1 beräknats till 150 000 kronor och medelsbehovet under delposten 2 till 31 200 kronor.

Kanslern tillstyrker styrelsens förslag.

Departementschefen. Medelsbehovet under delposten 1 synes mig ha beräknats till för lågt belopp. På grund härav förordar jag, att förevarande utgiftspost för nästa budgetår uppföres med 200 000 kronor, vilket innebär en ökning med 100 000 kronor.

Huvudstatens inkomstsida. Anslagsbehovet.

Högskolans styrelse har beräknat intäkterna — utöver statsbidrag och bidrag från Stockholms stad — sålunda (inom parentes anges förändringarna i förhållande till nu gällande huvudstat):

Avkastning från högskolans fonder	470 000	(+ 10 000)
Avgifter från de studerande	160 000	(— 5 000)
Hyror och arrenden	31 900	(=)
Bidrag från enskilt håll	33 700	(— 21 000)
Diverse inkomster	2 900	(=)

Avkastning från högskolans fonder. *Kanslern* tillstyrker den av styrelsen företagna uppräknningen av denna inkomstpost.

Avgifter från de studerande. *Styrelsens* förslag innebär en sänkning av denna inkomstpost med 5 000 kronor. Till stöd härför har framhållits, att posten, vilken enligt styrelsens mening för närvarande vore

något för högt beräknad, trots ökat elevantal av försiktighetsskäl borde nedsättas. *Kanslern* anser, att posten bör uppföras med oförändrat belopp, 165 000 kronor.

Bidrag från enskilt håll. *Kanslern* tillstyrker, att posten i enlighet med styrelsens förslag reduceras med 21 000 kronor till 33 700 kronor. Denna reduktion sammanhänger med att den personliga professuren i nationalekonomi, företrädesvis näringsekonomi, indragits, sedan dess innehavare övergått till annan professur. Vid uppskattningen av intäkterna under ifrågavarande post har därför för nästa budgetår endast räknats med dels ett bidrag av 30 700 kronor till professuren i försäkringsmatematik och matematisk statistik, dels ock ett belopp av 3 000 kronor, avseende bidrag från socialinstitutet i Stockholm vid bifall till förslaget om inrättande av en professur i sociologi vid högskolan, förenad med undervisnings- och examinationsskyldighet jämväl vid socialinstitutet.

Departementschefen. Enligt vad jag under hand erfarit torde såsom bidrag till professuren i försäkringsmatematik och matematisk statistik för nästa budgetår icke kunna påräknas högre belopp än 10 900 kronor. Bland inkomsterna bör upptagas det bidrag, som svenska stadsförbundet skall lämna till avlönande av innehavaren av den av mig tillstyrkta personliga professuren i stadshistoria. Med hänsyn härtill och till att jag i det föregående tillstyrkt förslaget om inrättande av en professur i sociologi torde inkomstposten Bidrag från enskilt håll för nästa budgetår böra upptagas med i runt tal 35 600 kronor. Vad beträffar beräkningen av intäkterna — utöver statsbidrag och bidrag från Stockholms stad — godtager jag i övrigt kanslerns förslag. Jag beräknar alltså inkomsterna utöver statsbidraget och bidraget från Stockholms stad sålunda:

Avkastning från högskolans fonder	470 000
Avgifter från de studerande	165 000
Hyror och arrenden	31 900
Bidrag från enskilt håll	35 600
Diverse inkomster	2 900
Summa kronor	705 400

Jag har i det föregående förordat, att huvudstatens utgiftssida skulle beräknas sålunda:

Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	4 035 000
Bidrag till vissa institutioner	143 000
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	672 400
Materiel m. m.	530 000
Engångskostnader för materielanskaffning	275 000
Engångskostnader för byggnadsarbeten	2 175 000
Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	200 000
Summa kronor	8 030 400

Anslagssumman skulle vid bifall till vad jag föreslagit komma att uppgå till (8 030 400 —705 400 =) 7 325 000 kronor, varav Stockholms stads bidrag utgör maximibeloppet 1 200 000 kronor och statens bidrag återstoden eller 6 125 000 kronor. Förslagsanslaget till Bidrag till Stockholms högskola bör alltså uppföras med sistnämnda belopp, vilket innebär en anslagsökning med 2 189 000 kronor. Enligt gällande avtal utgör stadens bidrag 1 200 000 kronor, när anslagssumman överstiger 4 800 000 kronor. Om anslagssumman icke överstiger sistnämnda belopp, bidrager staden enligt avtalet med 1/4 av densamma, dock lägst med 700 000 kronor. Hade stadens bidrag icke maximerats på sätt nyss angivits, skulle bidraget vid i övrigt oförändrade bidragsgrunder för nästa budgetår ha uppgått till över 1 800 000 kronor. Med hänsyn till penningvärdets förändring efter avtalets tillkomst torde förhandlingar böra upptagas med vederbörande kommunala organ i syfte att ernå en förhöjning av bidraget från staden.

Hemställan.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Stockholms högskola, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande huvudstat för Stockholms högskola att tillämpas under budgetåret 1953/54:

H u v u d s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	4 035 000
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	672 400
3. Materiel m. m.	530 000
4. Engångskostnader för materielanskaffning ..	275 000
5. Engångskostnader för byggnadsarbeten	2 175 000
6. Bidrag till vissa institutioner	143 000
7. Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	200 000
	<hr/>
	Summa kronor 8 030 400

Inkomster:

1. Avkastning från högskolans fonder	470 000
2. Avgifter från de studerande	165 000
3. Hyror och arrenden	31 900
4. Bidrag från enskilt håll	35 600
5. Diverse inkomster	2 900
6. Bidrag från Stockholms stad	1 200 000
7. Bidrag från staten	6 125 000
	<hr/>
	Summa kronor 8 030 400

Kungl. Maj:ts proposition nr 123.

c) till *Bidrag till Stockholms högskola* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 6 125 000 kronor.

Vad departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Birger Halle.